

YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ

T. 17.9.2001 E. 2001/4012 K. 2001/8028

• MANEVİ TAZMİNAT - YANSIMA ZARAR

ÖZET : Manevi tazminatı ancak cismani zarara uğrayan kimse isteyebilir. Yansima suretiyle bir zarardan sözedilerek başkaları yararına manevi tazminata hükmedilemez.

Manevi tazminata hükmedilebilmesi için çocuğun yaralanma derecesi (hayati tehlike geçirip geçirmediği, ameliyat olup olmadığı, sakat kalıp kalmadığı gibi tıbbi hususlar), bu yaralanma nedeniyle ana babanın üzülmeye derecesi (şok geçirip geçirmediği, ruhsal tedavi görüp görmediği, insan yaşamının doğası) ve BK.nun 49. maddesinde öngörülen koşulların gerçekleşmiş olması gerekir. (818/m.47,49)

KARAR : Dava, trafik kazası nedeniyle tazminat istemine ilişkindir. Olay sonucunda 6 yaşında bulunan Ebru T.'in yaralanması nedeniyle babası Erdoğan T. 100 milyon lira manevi tazminat istemiş olup, mahkemece adı geçen davacı yararına 60 milyon lira manevi tazminat takdir olunmuştur.

BK.nun 47. maddesinde düzenlenen hukuki esaslara göre manevi tazminatı ancak cismani zarara uğrayan kimse isteyebilir. Yansima suretiyle bir zarardan sözedilerek başkaları yararına anılan maddeye dayanılmak suretiyle manevi tazminata hükmedilemez. Cismani zarar kavramı içinde ruhsal bütünlük de yer aldığından BK. nun 49. maddesi uyarınca olay nedeniyle ruhsal sağlığın bozulduğu ileri sürülerek tazminat istenebilir. Bu durumda manevi tazminata hükmedilebilmesi için çocuğun yaralanma derecesi (hayati tehlike geçirip geçirmediği, ameliyat olup olmadığı, sakat kalıp kalmadığı gibi tıbbi hususlar), bu yaralanma nedeniyle ebeveynin üzülmeye derecesi (şok geçirip geçirmediği, ruhsal tedavi görüp görmediği, insan yaşamının doğası) ve BK.nun 49. maddesinde öngörülen koşulların gerçekleşip gerçekleşmediği hususları önem taşımaktadır. Somut olayda küçük Ebru'nun ayağının üzerinden araç lastiği geçtiği, cilt ve cilt altında doku yarası bulunduğu, kırık bulunmadığı, 15 gün iş ve güçten kalacak şekilde yaralandığı ceza dosyası içeriğinden anlaşılmaktadır. Dosyadaki bilgi, belge ve açıklamalar ile yukarıda açıklanan ölçütler ve özellikle küçüğün yaralanma derecesi ele alınıp değerlendirildiğinde davacı babanın manevi tazminat isteminin BK.nun 49. maddesindeki koşullara uygun olmadığı kanaatine varılmıştır. Şu durum karşısında davacı Erdoğan T.'in manevi tazminat isteminin reddi gerekirken kabulüne karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ : Temyiz olunan kararın gösterilen nedenlerle BOZULMASINA 17/09/2001 gününde oybirliğiyle karar verildi.

YARGITAY 21. HUKUK DAİRESİ

T. 12.6.2003 E. 2003/4754 K. 2003/5612

- İŞ KAZASI SONUCU CİSMANİ ZARAR - MANEVİ TAZMİNAT
- YANSIMA YOLUYLA YAKINLARIN MANEVİ TAZMİNAT İSTEYEBİLME KOŞULLARI

ÖZET : Manevi tazminat isteme hakkı doğrudan doğruya cismani zarara uğrayan kişiye aittir. Yansıma yoluyla aynı eylem nedeniyle manevi üzüntü duyanlar manevi tazminat isteyemezler. Ancak bir kişinin cismani zarara uğraması sonucu onun (ana, baba, karı, koca, çocuk gibi) çok yakınlarından birinin de aynı eylem nedeniyle ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüğü ağır şekilde bozulmuşsa (örneğin kazaya uğrayan yakın kişi büyük ölçüde iş göremez duruma gelmişse) onların da manevi tazminat isteyebilecekleri kabul edilmelidir. (818/m.47)

KARAR : Dava, iş kazası sonrası sigortalı işçinin kendisi için maddi ve manevi tazminat, halen hayatta olan sigortalı işçinin eş ve çocuğunun manevi tazminat istemine ilişkindir.

Mahkemece davacı sigortalının kendisine ilişkin istemi kısmen kabul edilmiş sigortalı eş ve İKİ çocuğunun manevi tazminat istemi reddedilmiştir.

Uygulamada kabul edildiği üzere, B.K.'nun 47. maddesine göre manevi tazminat isteme hakkı doğrudan doğruya cismani zarara uğrayan kişiye aittir. Yansıma yoluyla aynı eylem nedeniyle manevi üzüntü duyanlar manevi tazminat isteyemezler. Ancak bir kişinin cismani zarara uğraması sonucu onun (ana, baba, karı, koca, çocuk gibi) çok yakınlarından birinin de aynı eylem nedeniyle ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüğü ağır şekilde bozulmuşsa (örneğin kazaya uğrayan yakın kişi büyük ölçüde iş göremez duruma gelmişse) onların da manevi tazminat isteyebilecekleri kabul edilmelidir. HGK'nun 26.4.1995 gün ve E: 1995/11-122 K:1995/430 sayılı kararı bu doğrultuda olduğu gibi, Dairemizin de giderek B.K.'nun 47 maddesine getirdiği yorum bu karar ile paralellik arz etmektedir. Bu açıklamalar ışığında, kazazede R.'nin % 81 maluliyet oranına ve bakıma muhtaç durumda bulunmasına karşın, eş ve çocuklarına uygun miktarda manevi tazminata hükmetmek gerekirken bundan zuhul olunması da ayrıca bozma nedenidir. O halde, tarafların bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ : Hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA 12.06.2003 gününde oybirliğiyle karar verildi.

YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ

T. 26.2.2004 E. 2003/13713 K. 2004/3162

• TRAFİK KAZASI NEDENİYLE UĞRANILAN ZARAR • MANEVİ TAZMİNAT

• YANSIMA YOLUYLA UĞRANILAN ZARAR (Trafik Kazası Nedeniyle Uğranılan Zarar/Manevi Tazminat - Kişinin Doğrudan Uğradığı Zararın Tazmini Amaç Olup Yansıma Yoluyla Uğranılan Zararın Tazmininin Söz Konusu Olamayacağı)

ÖZET : Vücut bütünlüğünün ihlali nedeniyle manevi tazminat istemi ancak vücut bütünlüğünü ihlal edilene verilecek ve onun bu ihlal nedeniyle uğradığı manevi zararı giderecek ve onda manevi huzuru doğurmaya yönelik olacaktır. Manevi tazminat ile kişinin doğrudan uğradığı zararın tazmini amaç olup, yansıma yoluyla uğranılan zararın tazmini söz konusu olamayacağından; vücut bütünlüğü ihlal edilen dışındaki kişilerin manevi tazminat istemlerinin kabulü doğru değildir. (818/m.47)

KARAR : Dava, trafik kazası nedeniyle uğranılan zararın tazmini istemine ilişkindir. Yerel mahkemece istem kısmen kabul edilmiş, karar davalılardan E.Ö. tarafından temyiz edilmiştir.

Davacılarından M.Ö. 1971 doğumlu olup, davalıların sürücü ve işleteni olduğu aracın çarpması sonucu onbeş gün iş ve güçten kalacak biçimde yaralanmış, davacı M.Ö. ile anne-babası ve kardeşleri olan davacılar manevi tazminat istemişlerdir; yerel mahkemece her bir davalıya tazminata hükmedilmek suretiyle dava kısmen kabul edilmiştir. Borçlar Kanunu'nun 47. maddesi gereğince vücut bütünlüğünün ihlali nedeniyle manevi tazminat istemi ancak vücut bütünlüğünü ihlal edilene verilecek ve onun bu ihlal nedeniyle uğradığı manevi zararı giderecek ve onda manevi huzuru doğurmaya yönelik olacaktır. Manevi tazminat ile kişinin doğrudan uğradığı zararın tazmini amaç olup, yansıma yoluyla uğranılan zararın tazmini söz konusu olamayacağından; vücut bütünlüğü ihlal edilen dışındaki kişilerin manevi tazminat istemlerinin kabulü doğru değildir. Somut olayda davacı M.Ö.nün reşit olması, yaralanma derecesi ve yukarıda anılan ilkeler gözetildiğinde manevi tazminata hükmedilmesi doğru olmayıp, bu davacıların istemlerinin reddi gerekirken usul ve yasaya aykırı olarak onlara da manevi tazminata hükmedilmesi bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ : Temyiz olunan kararın gösterilen nedenlerle davalı yararına BOZULMASINA 26.2.2004 gününde oybirliğiyle karar verildi.

YARGITAY 21. HUKUK DAİRESİ

T. 1.12.2003 E. 2003/9485 K. 2003/9701

• **MANEVİ TAZMİNAT İSTEME HAKKI (BK Hükümlerine Göre Kural Olarak Doğrudan Doğruya Cismani Zarara Uğrayan Kişi Dışında Yansıma Yoluyla Aynı Eylem Nedeniyle Dava Açılmaması)**

• **YANSIMA YOLUYLA ZARARA UĞRAMA**

• **İSTİSNA (Cismani Zararın Çok Büyük Olması ve Bu Zarar Nedeniyle Ruhsal Bunalıma Giren Yakınların Manevi Tazminat Açacaklarının Yargıtay İçtihatlarında Kabul Edilmiş Olması) (818/m.46,47)**

ÖZET : Bir kişinin cismani zarara uğraması durumunda, onun çok yakınlarından birinin de aynı eylem nedeniyle ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüğü ağır şekilde bozulmuşsa onların da manevi tazminat isteyebilecekleri kabul edilmelidir. Bu durumda olanların zararları ile haksız eylem arasında uygun illiyet bağı mevcut olduğundan yansıma yoluyla değil, doğrudan zarara uğrama söz konusudur.

KARAR : Uyuşmazlık, oğlunun geçirdiği iş kazası sonucu % 5.1 işgöremez duruma gelmesi nedeniyle davacı babanın manevi tazminat istemine ilişkindir. Borçlar Kanunu'nun 47. maddesine göre manevi tazminat isteme hakkı doğrudan doğruya cismani zarara uğrayan kişiye aittir. Yansıma yoluyla aynı eylem nedeniyle manevi üzüntü duyanlar manevi tazminat isteyemezler. Ancak cismani zarar kavramına (B.K.46 ve 47) ruhsal bütünlüğün ihlali sinir bozukluğu veya hastalığı gibi hallerin girdiği bu maddelerde sadece maddi sağlık bütünlüğünün değil ruhsal ve sinirsel bütünlüğünde korunduğu öğretide ve Yargıtay kararlarında kabul edilmektedir. Öyleyse **bir kişinin cismani zarara uğraması durumunda, onun (ana, baba, karı, koca gibi) çok yakınlarından birinde aynı eylem nedeniyle ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüğü ağır şekilde bozulmuşsa** (örneğin eyleme uğrayan yakın kişi %80, %100 işgöremez duruma gelmişse) onların da manevi tazminat isteyebilecekleri kabul edilmelidir. Bu durumda olanların zararları ile haksız eylem arasında uygun illiyet bağı mevcut olduğundan yansıma yoluyla değil, doğrudan zarara uğrama sözkonusudur. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 26.4.1995 gün ve 1995/ 11-122,1995/430 23.9.1987 gün ve E.1987/9-183 K.1987/655 sayılı kararları da aynı esaslara dayanmaktadır.

Somut olayda, 29.6.1997 tarihinde 15 yaşında olan davacının oğlu Fatih'in geçirdiği iş kazası sonucu %5.1 oranında işgöremezliğe uğradığı dosyadaki bilgi ve belgelerden anlaşılakta olup, yukarıda açıklanan ilkeye göre ağır bir cismani zarara uğradığı söylenemez. Hal böyle olunca davacının ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüğünün ağır bir şekilde bozulduğunu söylemek mümkün değildir.

Açıklanan maddi ve hukuki olgular nedeniyle olayda uygun illiyet ve hukuka aykırılık bağı koşulları oluşmadığından davacı baba Mehmet Ceylan'ın manevi tazminat isteminin reddi gerekirken kabulü usul ve yasaya aykırıdır.

SONUÇ : Hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle **BOZULMASINA** 1.12.2003 gününde oybirliğiyle karar verildi.

YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ

T. 16.9.2008 E. 2007/11865 K. 2008/10360

• YARALANAN EŞ VE ÇOCUK İÇİN BABANIN MANEVİ TAZMİNAT İSTEMİ

•YANSIMA ZARAR • RUH BÜTÜNLÜĞÜNÜN BOZULMASI

ÖZET : Davacı babanın eşi ve çocuğunun yaralanması ile sonuçlanan olayın kişilik haklarına saldırı niteliğinde olduğunun ve kazanın oluş biçimi ve şiddeti nazara alındığında davacının ruhsal sarsıntı geçirdiğinin ve zarar gördüğünün kabulü gerekir.

KARAR : Dava, maddi hasarlı ve yaralamalı trafik kazası nedeniyle maddi ve manevi tazminat istemine ilişkindir. Mahkemece, maddi tazminat isteminin kısmen kabulüne, manevi tazminat isteminin ise reddine karar verilmiştir. Karar, davacı tarafından temyiz edilmiştir.

Kural, olarak bedensel zarar nedeniyle tazminat isteminde bulunma hakkı zarar görene aittir. (BK.md.47) Diğer yandan, kişisel hakları zarara uğrayanların da tazminat talep hakları vardır. (BK.m.49) Ancak, kişilik değerlerinin kapsam ve çerçevesi; hayatın olağan akışına, yerleşik değer yargılarına ve yaşam deneyi kurallarına dayalı olarak belirlenmelidir. Bir kimsenin beden ve ruh tamlığının ihlali sonucunda, onun yakınlarının da korunan varlıkları doğrudan zarara uğramış olabilir. BK. m.49 hükmü genel bir düzenleme olup; öngördüğü koşullar gerçekleştiğinde, ruhsal uyum ve dengesi sarsılanın, kişilik değerlerine saldırı nedeniyle manevi tazminat isteyebilmesi olanağı vardır. Ailenin, kişisel değerler arasında önemli ve üstün bir yeri vardır ve kişilik hakkı aile ilişkilerini de kapsar.

Somut olayda; birden fazla aracın karıştığı zincirleme trafik kazası sırasında davacı, sürücüsü olduğu aracın darbe alması üzerine direksiyon hakimiyetini kaybetmiş ve orta refüjü aşarak karşı istikametten gelmekte olan diğer bir araç ile çarpışmıştır. Bu kaza sonucunda davacı yaralanmamış ancak onun kullandığı aracın içinde bulunan eşi ve iki çocuğu yaralanmıştır.

Davacı, kendi adına açtığı bu davada; davalı yana ait araçların neden olduğu bu kaza sonucunda aracının ağır derecede hasara uğradığını, eşi ve çocuklarının yaralandığını, kendisi ile ailesinin bu olaydan dolayı büyük acı ve üzüntü yaşadıklarını belirterek araç hasarı ve tedavi giderleri için maddi tazminat ile kendisi, eşi ve çocukları için de manevi tazminat isteminde bulunmuştur.

Mahkemece, davacının manevi tazminat isteminin reddine, davacının eşi ve çocukları için istemiş olduğu manevi tazminatın ise sıfat yokluğu nedeniyle reddine karar verilmiştir.

Davacı, bu olay sırasında yaralanmamıştır. Ancak; kaza sonucunda aracının içinde bulunan ailesi yaralanmıştır. Davacı, trafik kazası sırasında yaşadığı korku ve kaza sonrasında ailesinin yaralanması nedeniyle ağır bir şok geçirmiştir. Kazanın oluş şekli ve şiddeti göz önüne alındığında; davacının psikolojik olarak şok yaşadığı, kişilik değerleri içinde yer alması gereken ruh bütünlüğünün bozulduğu ve bunun sonucunda da kişilik haklarına saldırı olduğunun ve zarar gördüğünün kabul edilmesi gerekir. Böyle bir olgu karşısında zarar görenin korunması sorumluluk hukukunun genel ilkesidir. Ruhsal sarsıntı sorumluluğunun yasal dayanağı Borçlar Kanununun 49. maddesidir. Manevi zarar, doğrudan davacının

kişiliğinde doğmaktadır. Bir yansıma zarardan söz edilemez, öte yandan zararın ruhsal sarsıntı şeklinde oluşması kavramını dar anlamda yorumlamamak gerekir. Önemli olan hukuka aykırılık sonucu oluşan zararın giderimidir. Zararın hafifliği ya da etkisi tazminat miktarı belirlenirken göz önünde bulundurulması gerekir.

Şu durumda davacı Bedi Artık'ın manevi tazminat isteme hakkı doğmuştur. Mahkemece, davacı Bedi Artık yönünden uygun bir miktar manevi tazminata hükmedilmesi gerekirken yazılı şekilde ve yanlıgılı gerekçe ile davacının manevi tazminat isteminin reddine karar verilmiş olması bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ : Temyiz olunan kararın gösterilen nedenlerle BOZULMASINA 16.09.2008 gününde oybirliğiyle karar verildi.

www.TazminatHukuku.com